

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

De uddannelsessøgende er, efterhånden som de forlader uddannelsessystemet, urimeligt gældtyngede – og mange er i fare for at lide en personlig rentedød.

Låneandelen andrager en stor del af uddannelsesstøtten (efter ændringen i 1975 udelukkende i form af banklån), formentlig noget over halvdelen af støtten (stipendieandelen udgør således kun ca. 7 pct. af den samlede indkomst ifølge CUR). Tilbagebetalingsbyrderne er efterhånden ganske kolossale, især som følge af ændringen til udelukkende banklån i 1975 og de lange studietider, som betyder ganske kraftige rentebyrder. Lånesystemet, især de dyre banklån, er yderst kritisabelt, især fordi lånebyrdeudsigterne formentlig afskrækker mange fra at gå i gang med en uddannelse (jfr. også Danmarks Statistiks undersøgelse angående indkomsterne for ikke-uddannelsessøgende i samme aldersgrupper og undersøgelserne vedr. overgang fra folkeskole til erhverv/fortsat uddannelse). De efterhånden ret kolossale tilbagebetalingsbyrder skal også ses på baggrund af, at det ikke længere er så »lyse« udsigter, der venter efter endt uddannelse, med akademikerarbejdsløshed og relativt lave begyndelseslønninger for de fleste akademikergrupper. Således er akademikerlønningerne generelt blevet udlignet noget i forhold til andre indkomstgrupper (jfr. CURs undersøgelse omkring livslønninger m. m. for en række forskellige lønmodtagergrupper, hvortil jo kommer, at en del bliver arbejdsløse og må leve af understøttelse). Lånebyrderne er allerede nu ved at være ganske høje for de færdiguddannede kandidater, som endog ikke har oplevet den fulde konsekvens af ændringen i 1975, og som ikke er inde under den nye SU-lov. I undersøgelser fra Københavns Universitet fra oktober 1979 og november 1978 er det således beregnet, at 78-kandidaterne i gennemsnit skylder ca. 57.000 kr., og at en fjerdedel skylder mere end 75.000 kr. Man har beregnet de månedlige tilbagebetalingsydelse til ca. 1.200 kr. og har skønnet, at kandidaternes »rådighedsbeløb« ned-

sættes med ca. 18 pct. (Fremover, hvis kandidaterne havde kørt efter »75-systemet« fuldt ud, vil nedsættelsen af rådighedsbeløbet nedsættes med ca. 27 pct.). I skrivelse fra Statens Uddannelsesstøtte af 30. august 1979 har man herudover søgt at beregne konsekvenserne af den nye lov. Allerede under den gamle lov kunne man forudse en stigning i låntagningen og stigende problemer med tilbagebetalingerne (og følgelig at staten må træde til og indfri lånene i flere og flere af tilfældene). Men disse problemer må forventes at stige ret drastisk under den nye lov. Således er der som et regneeksempel i brevet fra Uddannelsesstøtten af 30. august 1979 s. 11 beregnet, at lånebyrden under den nye lov vil kunne andrage 702.000 kr., og at den samlede tilbagebetalingsbyrde vil kunne komme til at andrage 1.372.000 kr., heraf tilskrevne renter på 982.000 kr., ligesom den månedlige afdragsbyrde ville komme op på 8.700 kr. i 1991-kroner. Systemet er allerede ved at bryde sammen m. h. t. tilbagebetalingerne, og det må forudses at blive klækkeligt forværret under den nye lov, som er trådt i kraft pr. 1. august 1980.

Bemærkninger til de enkelte punkter i forslaget

Ad 1

Statens Uddannelsesstøtte opgjorde april 1980 statsgaranteret studiegæld pr. 31/12 1979 til 6.193 mill. kr., hvoraf der for de 2.786 mill. kroners vedkommende var truffet afviklingsaftale. Afviklingsaftalerne fordelte sig på 123.168 konti – og den gennemsnitlige gæld har således været godt 20.000 kr. Denne gæld er imidlertid meget skævt fordelt, således at en del af dem, der inden for kort tid har afsluttet en uddannelse, har en meget betragtelig gæld. Gældssaneringen kommer disse grupper til hjælp og skønnes maksimalt at ville koste staten 500 mill. kr. umiddelbart og derefter et stærkt faldende beløb i de påfølgende år.

Årsindtægten fastsættes efter forskudsregistreringsprincip med mulighed for efterregulering, så uberettigede lånebeløb forrentes på lige fod med den bankgæld, de har erstattet.